Kurzus megnevezése: Klasszikus magyar irodalom

Kurzus megnevezése angolul: Classic Hungarian Literature

Kurzus kódja: OT-MAGY-230

A tételsor érvényessége: 2017 őszi szemesztertől

A jegyszerzés módja: ***SZÓBELI VIZSGA***, melyet egy szövegismeretet felmérő ***BEUGRÓ TESZT*** előz meg

Követelmények:

A vizsga előfeltétele egy írásban kitöltött szövegismereti teszt legalább 50%-os eredménnyel való teljesítése. **A kötelező szövegek az egyes tételekhez megadott olvasmányok.**

A kurzust szóbeli vizsga zárja. A szóbeli vizsgán az alábbi 12 témakör tételként funkcionál. A vizsga értékelési szempontjai a húzott tétel kapcsán:

1. a tematikában megadott szerzők megjelölt művéről/műveiről friss olvasmányélmény (ha valaki teljesítette a beugró tesztet, nem jelenti azt, hogy a szóbeli vizsgán az oktató nem ellenőrzi az olvasmányok ismeretét!)
2. az adott szöveg szakmai-irodalomtörténeti értelmezése, a tétel egészének összefüggéseibe kapcsolása, melyhez szükséges:
- az előadáson elhangzottak ismerete
- SZILÁGYI Márton – VADERNA Gábor, *A klasszikus magyar irodalom (kb. 1750-től kb. 1900-g) = Magyar irodalom,* főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2010, 312–637. (A vonatkozó fejezetek ismerete.)
- *A magyar irodalom történetei,* I–II, főszerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály, Bp., Gondolat, 2007. (Internet: <http://www.villanyspenot.hu> A vonatkozó fejezetek ismerete.)
3. Az előadások anyaga.

Kurzus leírása, tematikája:

A tantárgy a felvilágosodás korától a 19–20. század fordulójáig foglalja magába irodalmunk történetét. Áttekinti a neoklasszicizmus, a szentimentalizmus, a romantika, a realizmus és a kezdődő modernitás irányzatait, műfaji jellegzetességeit, esztétikai-kritikai törekvéseit. Nagy súlyt helyez a magyar irodalmi kánon centrumába tartozó életműveknek és alkotásoknak értelmezésére. Fontosnak tartja a komparatisztikai szempontok érvényesítését. Az olvasáskultúránkat lényegesen meghatározó klasszikus szövegek vizsgálata során hozzásegíti a hallgatókat a tudományos elemzéshez nélkülözhetetlen interpretatív készségek elmélyítéséhez, az esztétikai receptivitás szakmai feltételeinek tudatosításához és módszertani gazdagításához. A nyelvi-poétikai sajátosságok analízise mellett kitér az irodalom intézményes feltételeire, szociológiai és művelődéstörténeti vonatkozásaira.

Tételsor:

1. Eposz és verses elbeszélés – kísérletek nemzeti narratíva megalkotására

Kötelező szövegek:

VÖRÖSMARTY Mihály, *Zalán futása* (1. ének, 5. ének, 7–10. ének)

ARANY János, *Buda halála*

Ajánlott szövegkiadások:

- VÖRÖSMARTY Mihály, *Nagyobb epikai művek I,* s. a. r. HORVÁTH Károly – MARTINKÓ András, Bp., Akadémiai, 1963 (Vörösmarty Mihály Összes Művei, 4).
- ARANY János, *Keveháza: Buda halála: A hun trilógia töredékei,* s. a. r. VOINOVICH Géza, Bp.,

Akadémiai, 1953 (Arany János Összes Művei, IV).

Ajánlott szakirodalom:
- MARTINKÓ András, *A „földi menny" eszméje Vörösmarty életművében* = UŐ., *Teremtő idők,* Bp., Szépirodalmi, 1977, 172–222.
- SZÖRÉNYI László, *„...s hű a' haladékony időhöz": Kompozíció és történelemszemlélet a* Zalán futásá*ban* = UŐ., *„Multaddal valamit kezdeni": Tanulmányok,* Bp., Magvető. 1989 (JAK Füzetek, 45), 36–84.
- GERE Zsolt, *Szebb idők: Vörösmarty epikus korszakának rétegei,* Bp., Argumentum, 2013 (Irodalomtörténeti füzetek).
- NÉMETH G. Béla, *Kérdések a Buda halála körül* = UŐ, *Századutóról – századelőről: Irodalom- és művelődéstörténeti tanulmányok,* Bp., Magvető, 1985 (Elvek és Utak), 7–39.
- SZÖRÉNYI László, *Epika és líra Arany életművében* = UŐ, *„Multaddal valamit kezdeni": Tanulmányok,* Bp., Magvető, 1989 (JAK Füzetek, 45), 164–207.
- S. VARGA Pál, *Retorika, transzcendencia és tragikum a* Buda halálá*ban*, It, 2012/1, 3–26.

2. Vígeposzok, epikus travesztiák
Kötelező szövegek:
FAZEKAS Mihály, *Lúdas Matyi*
PETŐFI Sándor, *A helység kalapácsa*
ARANY János, *A nagyidai cigányok*

Ajánlott szövegkiadások:
- FAZEKAS Mihály *Összes művei,* I–II, s. a. r. JULOW Viktor – KÉRY László, Bp., Akadémiai, 1955. (Jó szövegkiadás még: FAZEKAS Mihály*, Lúdas Matyi: Válogatott művek*, kiad. SZILÁGYI Márton, Bp., Osiris, 2000.)
- PETŐFI Sándor *Összes költeményei: 1844. január–augusztus*, s. a. r. KISS József – RATZKY Rita – SZABÓ G. Zoltán, Bp., Akadémiai, 1983 (Petőfi Sándor Összes Művei, II).
- ARANY János, *Elbeszélő költemények,* s. a. r. VOINOVICH Géza, Bp., Akadémiai, 1952 (Arany János Összes Művei, III).

Ajánlott szakirodalom:
- SZILÁGYI Márton, *Kegyelem és erőszak: Fazekas Mihály Lúdas Matyija* = UŐ, *Határpontok,* Bp., Ráció, 2007, 164–182.
- FRIED István, *„Példádon okúljanak a késő unokák":* A helység kalapácsa *mint paródia,* Irodalomtörténet, 1987/2, 224–256.
- MILBACHER Róbert, *„...földben állasz mély gyököddel...": A magyar irodalmi népiesség genezisének akkulturációs metódusa és pórias hagyományának vázlata,* Bp., Osiris, 2000 (Doktori Mestermunkák).
- MÁRTON László, *Parlagok múzsája: Arany János:* A nagyidai cigányok = UŐ, *Az áhítatos embergép,* Pécs, Jelenkor, 1999, 81–86.

3. Elbeszélő költemények és verses regények
Kötelező szövegek:
PETŐFI Sándor, *János vitéz*
ARANY János, *Toldi*
ARANY László, *A délibábok hőse*

Ajánlott szövegkiadások:

- ARANY János, *Az elveszett alkotmány: Toldi: Toldi estéje,* s. a. r. VOINOVICH Géza, Bp., Akadémiai, 1951 (Arany János Összes Művei, III). (Jó szövegkiadás még: ARANY János *összes költeményei*, I–II., kiad. SZILÁGYI Márton, Bp., Osiris, 2003.)
- PETŐFI Sándor *Összes költeményei: 1844. szeptember – 1845. július,* s. a. r. KISS József – KERÉNYI Ferenc – MARTINKÓ András – RATZKY Rita – SZABÓ G. Zoltán, Bp., Akadémiai, é. n. [1997] (Petőfi Sándor Összes Művei, III).
- ARANY László, *A délibábok hőse,* utószó DOMOKOS Mátyás, Bp., Osiris, 1999 (Milleniumi Könyvtár, 17).

Ajánlott szakirodalom:
- - DÖMÖTÖR Ákos – KERÉNYI Ferenc, *A János vitéz egyetemes mesemotívumairól,* Irodalomtörténeti Közlemények, 1994, 375–380.
- MILBACHER Róbert, *Arany János és az emlékezet balzsama: Az Arany-hagyomány a magyar kulturális emlékezetben,* Bp., Ráció, 2009 (Ligatura), 169–197.
- SZILÁGYI Márton, *„Köszönöm az Isten gazdag kegyelmének": Arany János:* Toldi = UŐ, *Hagyománytörések: Tanulmányok az 1840-es évek magyar irodalmáról,* Bp., Ráció, 2016, 175–190.
- Z. KOVÁCS Zoltán, *A „belső kritika" horizontja: A magyar verses regény fejlődéstörténeti megközelítésének lehetőségei = Nympholeptusok: Test, kánon, nyelv és költőiség problémái a 18–19. században,* szerk. SZŰCS Zoltán Gábor – VADERNA Gábor, L'Harmattan, Bp., 2004 (Dayka Könyvek, 2), 303–314.
- SZÉLES Klára, *Vajda János,* Bp., Gondolat, 1982 (Nagy Magyar Írók).
- IMRE László, *A magyar verses regény,* Bp., Akadémiai, 1990 (Irodalomtörténeti Könyvtár, 39), 137–155.
- Z. KOVÁCS Zoltán, *Verses regény, humoros etika: a* Délibábok hőse *értelmezésének etikai összetevőiről,* It, 2008/1, 52–70.

4. A prózaepika története 1. (Napló- és levélregény, a kispróza kezdetei)
Kötelező szövegek:
Fanni' hagyományai
KÖLCSEY Ferenc, *A' Vadászlak*
PETŐFI Sándor, *A hóhér kötele*

Ajánlott szövegkiadások:
- *Első folyóirataink: Uránia,* szerk. SZILÁGYI Márton, Debrecen, Kossuth Egyetemi, 1999 (Csokonai Könyvtár: Források, 6), 68–71; 179–191; 260–280. (Interneten: http://ganymedes.lib.unideb.hu:8080/dea/bitstream/2437/.../CSKF06.pdf)
- KÖLCSEY Ferenc, *Szépprózai művek,* s. a. r. SZILÁGYI Márton, Bp., Universitas, 1998 (Kölcsey Ferenc Minden Munkái).
- PETŐFI Sándor *Szépprózai és drámai művei,* s. a. r. VARJAS Béla, Bp., Akadémiai, 1952 (Petőfi Sándor Összes Művei, IV), 11–92.

Ajánlott szakirodalom:
- SZILÁGYI Márton, *Kármán József és Pajor Gáspár Urániája,* Debrecen, Kossuth Egyetemi, 1998 (Csokonai Könyvtár, 16).
- LACZHÁZI Gyula, *Társiasság és együttérzés a felvilágosodás magyar irodalmában,* Bp., Ráció, 2014, 154–181.
- NÉMETH G. Béla, *A koraromantikus elbeszélés mesterpéldája: Kölcsey:* A' vadászlak, Irodalomtörténeti Közlemények, 2000/5–6, 745–750.
- DEVESCOVI Balázs, Kísértetek *A' vadászlak*ban = *klasszikus – magyar – irodalom – történet:*

Tanulmányok, szerk. DAJKÓ Pál, LABÁDI Gergely, Szeged, k. n., 2003 (Tiszatáj könyvek), 361–382.
- MARGÓCSY István, *A hóhér kötele* = UŐ, *Petőfi-kísérletek: Tanulmányok Petőfi Sándor életművéről,* Pozsony, Kalligram, 2011, 222–230.
- SZILÁGYI Márton, *A bosszú műve: Petőfi Sándor:* A hóhér kötele = UŐ, *Hagyománytörések: Tanulmányok az 1840-es évek magyar irodalmáról,* Bp., Ráció, 2016, 126–156.

5. A történelmi narratívaképzés 1.
Kötelező szövegek:
JÓSIKA Miklós, *Abafi*
JÓKAI Mór, *Egy magyar nábob*

Ajánlott szövegkiadások:
- JÓSIKA Miklós, *Abafi: II. Rákóczi Ferenc: Regények,* s. a. r. WÉBER Antal, Bp., Szépirodalmi, 1960 (Magyar Klasszikusok).
- JÓKAI Mór, *Egy magyar nábob,* I–II. kötet, s. a. r. SZEKERES László, Bp., Akadémiai, 1962 (Jókai Mór Összes Művei: Regények, 5–6).

Ajánlott szakirodalom:
- HITES Sándor, *Még dadogtak, amikor ő megszólalt: Jósika Miklós és a történelmi regény,* Bp., Universitas, 2007 (Irodalomtörténeti könyvtár), 23–150.
- HAJDU Péter, *1854: Az anekdota mint a magyar élet tükre = A magyar irodalom története II: 1800-tól 1919-ig,* főszerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály, szerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály – VERES András, Bp., Gondolat, 2007. (Internet: <http://www.villanyspenot.hu>)
- SZAJBÉLY Mihály, *Jókai Mór (1825–1904),* Pozsony, Kalligram, 2010 (Magyarok Emlékezete), 148–157.
- TAKÁTS József, *A regénytől az allegóriáig: Az Egy magyar nábob esete = „Szirt a habok közt": Tanulmányok Imre László 70. születésnapjára,* szerk. BÉNYEI Péter, GÖNCZY Monika, S. VARGA Pál, Debrecen: Debreceni Egyetemi, 2014, 350–355.
- VADERNA Gábor, *Párhuzamos történetek:* Egy magyar nábob = *Jókai & Jókai: Tanulmányok,* szerk. HANSÁGI Ágnes, HERMANN Zoltán, Bp., L'Harmattan, 2013 (Károli könyvek), 193–218.

6. A történelmi narratívaképzés 2.
Kötelező szövegek:
KEMÉNY Zsigmond, *Özvegy és leánya*
MIKSZÁTH Kálmán, *Szent Péter esernyője*

Ajánlott szövegkiadások:
- KEMÉNY Zsigmond, *Özvegy és leánya,* I–II. kötet, Pest, Emich Gusztáv, 1855; KEMÉNY Zsigmond, *Özvegy és leánya,* III. kötet, Pest, Pfeifer Ferdinánd, 1857. Könnyebben hozzáférhető, megbízható szöveg: KEMÉNY Zsigmond, *Özvegy és leánya,* szerk. utószó, jegyz. SZABÓ József, Bp., Szépirodalmi, 1967 (Kemény Zsigmond művei).
- MIKSZÁTH Kálmán, *Szent Péter esernyője,* s. a. r. BISZTRAY Gyula, Bp., Akadémiai, 1957 (Mikszáth Kálmán Összes Művei 7: Regények és nagyobb elbeszélések VII: 1895).

Ajánlott szakirodalom:
- SZEGEDY-MASZÁK Mihály, *Kemény Zsigmond,* Bp., Szépirodalmi, 1989.
- BÉNYEI Péter, *A történelem és a tragikum vonzásában: A történelmi regény műfaji változatai és a tragikum kérdései Kemény Zsigmond írásművészetében,* Debrecen, Kossuth Egyetemi, 2007 (Csokonai Könyvtár, 39), 318–366.

- *A sors kísértései: Tanulmányok Kemény Zsigmond munkásságáról születésének 200. évfordulójára,* szerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály, Bp., Ráció, 2014.
- SZEGEDY-MASZÁK Mihály, *Kemény Zsigmond,* Pozsony, Kalligram, 2007 (Szegedy-Maszák Mihály válogatott munkái).
- EISEMANN György, *Mikszáth Kálmán,* Bp., Korona, 1998 (Klasszikusaink), 59–66.
- T. SZABÓ Levente, *Mikszáth, a kételkedő modern: Történelmi és társadalmi reprezentációk Mikszáth Kálmán prózapoétikájában,* Bp., L'Harmattan, 2007 (Ligatura).
- HORVÁTH Kornélia, *Elbeszélői hang és metaforizációs folyamat: A bábaszéki intelligencia funkciója a* Szent Péter esernyőjé*ben = A XIX. század vonzásában: Tanulmányok T. Erdélyi Ilona tiszteletére,* szerk. KICZENKO Judit, THIMÁR Attila, Piliscsaba, 2001, 74–95.

7. Kispróza a századvégen
Kötelező szövegek:
MIKSZÁTH Kálmán, *A jó palócok*
TÖMÖRKÉNY István, *Megöltek egy legényt*
PETELEI István, *Árva Lotti*
AMBRUS Zoltán, *A gyanú*
GOZSDU Elek, *Mea culpa*

Ajánlott szövegkiadások:
- MIKSZÁTH Kálmán, *Elbeszélések: A tót atyafiak: A jó palócok,* s. a. r. BISZTRAY Gyula, Bp., Akadémiai, 1968 (Mikszáth Kálmán Összes Művei, 32: Elbeszélések, VI).
- TÖMÖRKÉNY István, *A tengeri város: Elbeszélések 1885–1896,* s. a. r. CZIBOR János, Bp., Szépirodalmi, 1956.
- PETELEI István, PETELEI István *Összes novellái, Szerzői kötetek,* I–II. kötet, s. a. r. TÖRÖK Zsuzsa, Debrecen, Kossuth Egyetemi, 2007 (Csokonai Könyvtár: Források, 13).
- AMBRUS Zoltán, *A gyanú,* vál., szöveggond. FALLENBÜCHL Zoltán, Bp., Szépirodalmi, 1981, 5–59.
GOZSDU Elek novelláinak mindezidáig nem jelent meg összkiadása. A feladott novella megtalálható szinte az összes válogatáskötetben.

Ajánlott szakirodalom:
- EISEMANN György, *Mikszáth Kálmán,* Bp., Korona, 1998 (Klasszikusaink).
- T. SZABÓ Levente, *Mikszáth, a kételkedő modern: Történelmi és társadalmi reprezentációk Mikszáth Kálmán prózapoétikájában,* Bp., L'Harmattan, 2007 (Ligatura).
- POZSVAI Györgyi, *Az anekdotikus hagyományok önironikus felülírása = Induló modernség – kezdődő avantgárd,* szerk. BEDNANICS Gábor – EISEMANN György, Bp., Ráció, 2006 (Ráció-Tudomány, 5), 161–188.
- HAJDU Péter, *Csak egyet, de kétszer: A Mikszáth-próza kérdései,* Bp.–Szeged, Gondolat–Pompeji, 2005 (deKON-KÖNYVEK, 32).
- DOBOS István, *Alaktan és értelmezéstörténet: Novellatípusok a századforduló magyar irodalmában,* Debrecen, Kossuth Egyetemi, 1995 (Csokonai Könyvtár, 4).
- BENGI László, *Az értelmezés ambivalenciája Gozsdu Elek elbeszéléseiben,* Alföld, 2015/9, 74–82.
- *Tömörkény 150: Tanulmányok a 150 éve született Tömörkény István tiszteletére,* szerk. BENE Zoltán, Szeged, 2016.

8. Lírai hagyományok a 18. század végén, 19. század elején (Csokonai, Berzsenyi, Kölcsey, Vörösmarty)
Kötelező szövegek:

CSOKONAI VITÉZ Mihály, *Az estve; Újesztendei gondolatok; Szerelemdal a csikóbőrös kulacshoz; Halotti versek; Lilla* (FIGYELEM! Az egész ciklus!)
BERZSENYI Dániel, *Osztályrészem; Horác; A halál; Búcsúzás Kemenesaljától; Levéltöredék barátnémhoz; A közelítő tél; A magyarokhoz (Forr a világ...); Fohászkodás; A magyarokhoz (Romlásnak indult...); Életfilozófia; A temető; Gróf Mailáth Jánoshoz; A poesis hajdan és most*
KÖLCSEY Ferenc, *Ideál; Genius száll; Elfojtódás; Hymnus; Vanitatum vanitas; Zrínyi éneke; Huszt; Zrínyi második éneke*
VÖRÖSMARTY Mihály, *Az elhaló remény; Alku a természettel; Szép Ilonka; Szózat; Késő vágy; A Guttenberg-albumba; Liszt Ferenchez; Az élő szobor; Az úri hölgyhöz; Fóti dal; Ábránd; A merengőhöz; Keserű pohár; Gondolatok a könyvtárban; Az emberek; Országháza; Előszó; A vén cigány*

Ajánlott szövegkiadások:
- BERZSENYI Dániel *Költői művei,* s. a. r. MERÉNYI Oszkár, Bp., Akadémiai, 1979 (Berzsenyi Dániel Összes Művei, I).
- CSOKONAI VITÉZ Mihály, *Lilla,* s. a. r. DEBRECZENI Attila, [Bp.], Ikon, 1996 (Matúra – Klasszikusok). (Figyelem! A Csokonai-összkiadások többnyire nem tartalmazzák egyben a ciklust, csak széttagolva.)
- KÖLCSEY Ferenc, *Versek és versfordítások,* s. a. r. SZABÓ G. Zoltán, Bp., Universitas, 2001 (Kölcsey Ferenc minden munkái).
- VÖRÖSMARTY Mihály, *Kisebb költemények I: 1826-ig,* s. a. r. HORVÁTH Károly, Bp., Akadémiai, 1960 (Vörösmarty Mihály Összes Művei).
- VÖRÖSMARTY Mihály, *Kisebb költemények II: 1827–1839,* s. a. r. HORVÁTH Károly, Bp., Akadémiai, 1960 (Vörösmarty Mihály Összes Művei).
- VÖRÖSMARTY Mihály, Kisebb költemények III: 1840–1855, s. a. r. TÓTH Dezső, Bp., Akadémiai, 1962 (Vörösmarty Mihály Összes Művei).

Ajánlott szakirodalom:
- CSETRI Lajos, *Nem sokaság, hanem lélek: Berzsenyi-tanulmányok,* Bp., Szépirodalmi, 1986.
- BÉCSY Ágnes, *„Halljuk, miket mond a lekötött kalóz": Berzsenyi-versek elemzése,* 2. bőv. kiadás, Bp., Korona Nova, 1998 (Műértelmezések).
- DEBRECZENI Attila, *Csokonai, az újrakezdések költője: A felvilágosult szemléletmód fordulata az életműben,* 3. kiad., Debrecen, Kossuth Egyetemi, 1998 (Csokonai Könyvtár, 1).
- LACZHÁZI Gyula, *Társiasság és együttérzés a felvilágosodás magyar irodalmában*, Bp., Ráció, 2014, 182–204.
- MILBACHER Róbert, *„A felébredt nemzet ebben az énekben magára lelt". A* Hymnus *„nemzetiesítésének" folyamatáról* = UŐ, *Bábel agoráján. Esszék, tanulmányok a nemzeti irodalomról,* Pécs, Pannónia Könyvek, 2015, 24–48.
- VADERNA Gábor, *A bárdköltészet lehetőségei: Berzsenyi Dániel 1803-as költeményei,* Irodalomtörténeti Közlemények, 2015/6, 721–768.
- UŐ, *Az érzékeny költészet lehetőségei: A dalciklus példája = A két Kisfaludy: Tanulmányok,* szerk. HANSÁGI Ágnes, HERMANN Zoltán, Balatonfüred: k. n., 2016 (Tempevölgy könyvek, 21), 19–59.
- SZÖRÉNYI László, *Az elszánt: Százötven éve jelent meg a* Szózat = UŐ, *„Multaddal valamit kezdeni": Tanulmányok,* Bp., Magvető, 1989 (JAK Füzetek, 45), 85–93.
- DÁVIDHÁZI Péter, *Őseinket felhozád* = UŐ, *Per passivam resistentiam: Változatok hatalom és írás témájára,* Bp., Argumentum, 1998, 123–143.
- *Vörösmarty és a romantika,* szerk. TAKÁTS József, Pécs – Bp., Művészetek Háza – OSZMI, 2001.
- MILBACHER Róbert, *„Hazádhoz mint szemedhez": A* Szózat *kötelesség-ethoszáról* = UŐ,

Bábel agoráján. Esszék, tanulmányok a nemzeti irodalomról, Pécs, Pannónia Könyvek, 2015, 49–71.

9. Petőfi Sándor és Arany János költészete

Kötelező szövegek:

PETŐFI Sándor, *A borozó; Hazámban; Befordúltam a konyhára...; Temetésre szól az ének...; A virágnak megtiltani nem lehet...; Füstbe ment terv; Egy estém otthon; Megy a juhász szamáron...; Az Alföld; A tintásüveg; Mért nem születtem ezer év előtt?; A természet vadvirága; A magyar nemzet; Ha életében...; Játszik öreg földünk; A világ és én; Költő lenni vagy nem lenni; A négyökrös szekér; Éj van...; A világtól elvonulva...; Fa leszek, ha...; Ha az Isten...; Az utolsó ember; Álmaim; Az őrült; Annyit sem ér az élet...; Mögöttem a múlt...; Viseld egyformán...; Itt állok a róna közepén...; Mi a dicsőség?...; A bánat? egy nagy óceán; Az ember ugyan hova lesz?...; Elmém ezen sokat gondolkodik...; Hány csepp van az óceánban...; Fönséges éj!; Igazság! alszol?; Az álom...; E gazdag úr...; Sors, nyiss nekem tért...; Dalaim; Nem ért engem a világ...; Reszket a bokor, mert...; Egy gondolat bánt engemet...; Ha férfi vagy, légy férfi...; [Szabadság, szerelem!]; Palota és kunyhó; A XIX. század költői; A Tisza; A nép nevében; Világosságot!; Falu végén kurta kocsma...; Beszél a fákkal a bús őszi szél...; Szeptember végén; Vasúton; A puszta télen; Anyám tyúkja; [Dicsőséges nagyurak...]; Nemzeti dal; Föltámadott a tenger; Miért kisérsz...; Kiskunság; Itt benn vagyok a férfikor nyarában...; Ezernyolcszáznegyvennyolc, te csillag; Szeretlek, kedvesem; Akasszátok föl a királyokat!; Európa csendes, ujra csendes...; Pacsírtaszót hallok megint; Szörnyű idő*

ARANY János, *A rab gólya; Ágnes asszony; Bor vitéz; Szondi két apródja; A walesi bárdok; Letészem a lantot; Ősszel; Családi kör; Kertben; Visszatekintés; A lejtőn; Az örök zsidó; Vojtina ars poétikája; Juliska sírkövére; Juliska emlékezete*

Ajánlott szövegkiadások:

- PETŐFI Sándor *Összes költeményei: 1838–1843,* s. a. r. KISS József – MARTINKÓ András, Bp., Akadémiai, 1973 (Petőfi Sándor Összes Művei, I).
- PETŐFI Sándor *Összes költeményei: 1844. január–augusztus,* s. a. r. KISS József – RATZKY Rita – SZABÓ G. Zoltán, Bp., Akadémiai, 1983 (Petőfi Sándor Összes Művei, II).
- PETŐFI Sándor *Összes költeményei: 1844. szeptember – 1845. július,* s. a. r. KISS József – KERÉNYI Ferenc – MARTINKÓ András – RATZKY Rita – SZABÓ G. Zoltán, Bp., Akadémiai, é. n. [1997] (Petőfi Sándor Összes Művei, III).
- PETŐFI Sándor *Összes költeményei: 1845. augusztus – 1846,* s. a. r. KERÉNYI Ferenc, Bp., Akadémiai, 2003 (Petőfi Sándor Összes Művei, IV).
- PETŐFI Sándor *Összes költeményei: 1844. szeptember – 1845. július,* s. a. r. KERÉNYI Ferenc, Bp., Akadémiai, 2008 (Petőfi Sándor Összes Művei, V).

A további költeményekhez ajánljuk a kritikai kiadás szerkesztőjének népszerű kiadását: PETŐFI Sándor *Összes versei,* s. a. r. KERÉNYI Ferenc, Bp., Osiris, 2001 (Osiris Klasszikusok).

- ARANY János, *Kisebb költemények,* s. a. r. VOINOVICH Géza, Bp., Akadémiai, 1951 (Arany János Összes Művei, I).

Ajánlott szakirodalom:

- HORVÁTH János, *Petőfi Sándor,* Bp., Pallas, 1922.
- KERÉNYI Ferenc, *Petőfi Sándor élete és költészete,* Bp., Osiris, 2008 (Osiris monográfiák).
- MARGÓCSY István, *Petőfi-kísérletek: Tanulmányok Petőfi Sándor életművéről,* Pozsony, Kalligram, 2011.
- *Tanulmányok Petőfiről: Ki vagyok én? Nem mondom meg…,* szerk. SZILÁGYI Márton, Bp., Petőfi Irodalmi Múzeum, 2014.
- MILBACHER Róbert, *Dózsa György unokája: A* Nemzeti dal *közösségszemléletéről* = UŐ,

Bábel agoráján. Esszék, tanulmányok a nemzeti irodalomról, Pécs, Pannónia Könyvek, 2015, 72–93.
- SZILÁGYI Márton, *A vers napja: Petőfi Sándor:* Nemzeti dal = UŐ, *Hagyománytörések: Tanulmányok az 1840-es évek magyar irodalmáról,* Bp., Ráció, 2016, 225–243.
- MILBACHER Róbert, *Arany János és az emlékezet balzsama: Az Arany-hagyomány a magyar kulturális emlékezetben,* Bp., Ráció, 2009 (Ligatura).
- GREGUSS Ágost, *A balladáról,* Pest, Emich Gusztáv, 1865.
- GREGUSS Ágost, *Arany János balladái,* Bp., Franklin-Társulat, 1877.
- TURÓCZI-TROSTLER József, *Az irodalmi ballada* = UŐ, *Magyar irodalom – világirodalom: Tanulmányok,* I–II. kötet, Bp., Akadémiai, 1961, I, 380–385.
- *Szondi két apródja: A Szécsényben 2008. szeptember 26–28-án rendezett Szondi két apródja-konferencia szerkesztett és bővített anyaga,* szerk. FŰZFA Balázs, Szombathely: Savaria UP, 2009 (A 12 legszebb magyar vers, 3).
- BARÁNSZKY JÓB László, *Arany lírai formanyelvének fejlődéstörténeti helye,* Bp., Akadémiai, 1957 (Irodalomtörténeti Füzetek, 12).
- *Az el nem ért bizonyosság: Elemzések Arany lírájának első korszakából,* szerk. NÉMETH G. Béla, Bp., Akadémiai, 1972.
- SZÖRÉNYI László, *Epika és líra Arany életművében* = UŐ, *„Multaddal valamit kezdeni": Tanulmányok,* Bp., Magvető, 1989 (JAK Füzetek, 45), 164–207.
- TARJÁNYI Eszter, *Arany János és a parodisztikus hagyomány,* Bp., Universitas 2013.

10. A századvég lírája
Kötelező szövegek:
ARANY János, *Őszikék*
REVICZKY Gyula versei: *Túlélek én minden csalódást; Rossz istenek; Magány; Magamról; Pán halála*
VAJDA János versei: *Arabella; Harminc év után; Nádas tavon; Nyári éjjel; Húsz év múlva; A vaáli erdőben*
CZÓBEL Minka versei: *A kigyó; Granuláció, Fehér farkas; Virrasztó*
KISS József, *Influenza*
HELTAI Jenő, *Modell*

Ajánlott szövegkiadások
- ARANY János, *Balladák: Őszikék,* szerk., szöveggond., jegyz. KERÉNYI Ferenc, [Bp.], Ikon, 1993 (Matúra. Klasszikusok, 14). (A második kiadása: 1996. FIGYELEM! Az *Őszikék*et az életműkiadások ömlesztve és nem cikluskén közlik!)
- REVICZKY Gyula *Összes verse: Kritikai kiadás,* I–II. kötet, s. a. r. CSÁSZTVAY Tünde, Bp., Argumentum – Országos Széchényi Könyvtár, 2007 (Források az Országos Széchényi Könyvtár Gyűjteményéből).
- VAJDA János, *Kisebb költemények: 1844–1860,* s. a. r. BARLA Gyula, Bp., Akadémiai, 1969 (Vajda János Összes Művei, I).
- VAJDA János, *Kisebb költemények: 1861–1897,* s. a. r. BOROS Dezső, Bp., Akadémiai, 1969 (Vajda János Összes Művei, II).
- CZÓBEL Minka, *Boszorkány-dalok,* vál. és utószó PÓR Péter, bev. WEÖRES Sándor, Bp., Szépirodalmi, 1974.
- KISS József *Összegyűjtött versei,* s. a. r. HEGEDŐS Mária, Bp., Argumentum, 2001.
- HELTAI Jenő *Versei,* s. a. r. GÁBOR György, Bp., Szépirodalmi, 1983[5].

Ajánlott szakirodalom:
- S. VARGA Pál, *A gondviseléshittől a vitalizmusig: A magyar líra világképnek alakulása a XIX.*

század második felében, Debrecen, Csokonai, 1994 (Csokonai Könyvtár, 2), 151–184; 211–256.
- BEDNANICS Gábor, *Kerülőutak és zsákutcák: A modern magyar líra kezdetei,* Bp., Ráció, 2009 (Ráció – Tudomány, 13), 181–235.
- PÓR Péter, *Konzervatív reformtörekvések a századforduló irodalmában: Justh Zsigmond és Czóbel Minka népiessége,* Bp., Akadémiai, 1971 (Irodalomtörténet Füzetek, 73).
- SZÉLES Klára, *Reviczky Gyula poétikája és az új magyar líra,* Bp., Akadémiai, 1976.
- SZÉLES Klára, *Vajda János,* Bp., Gondolat, 1982 (Nagy Magyar Írók).
- EISEMANN György, *Szimbólum és metafizikum Komjáthy Jenő költészetében,* Bp., Széphalom Könyvműhely, 1997.
- EISEMANN György, *A későromantikus magyar líra,* Bp., Ráció, 2010, 282–305.
- BARTA János, *Az Őszikék titka* = UŐ, *Arany János és kortársai I: Arany-tanulmányok,* s. a. r. IMRE László, Debrecen, Kossuth Egyetemi, 2003 (Csokonai Könyvtár, 27), 360–380.
- EISEMANN György, *Egy kézirat közegváltása: a konvertivitás mint olvasástapasztalat:* Őszikék = UŐ, *A későromantikus magyar líra,* Bp., Ráció, 2010, 282–305.
- SZMESKÓ Gábor, *Az Őszikék megjelenése és korai recepciója,* ItK, 120(2016), 567–588.

11. Dráma és színjátszás 1.
Kötelező szövegek:
KISFALUDY Károly, *A kérők*
VÖRÖSMARTY Mihály, *Csongor és Tünde;*
KATONA József, *Bánk bán*

Ajánlott szövegkiadások:
- KISFALUDY Károly *Válogatott művei,* vál., s. a. r. KERÉNYI Ferenc, Bp., Szépirodalmi, 1983 (Magyar Remekírók). Vagy: KISFALUDY Károly *Válogatott drámái,* vál., szerk. KERÉNYI Ferenc, szöveggond., utószó FENYŐ István, Bp., Unikornis, 1999 (A magyar dráma gyöngyszemei, 11).
- VÖRÖSMARTY Mihály, *Csongor és Tünde: Kincskeresők: Vérnász,* s. a. r. FEHÉR Géza – STAUD Géza – TAXNER-TÓTH Ernő, Bp., Akadémiai, 1989 (Vörösmarty Mihály Összes Művei, 9).
- KATONA József, *Bánk bán: (Kritikai kiadás),* s. a. r. OROSZ László, Bp., Akadémiai, 1983.

Ajánlott szakirodalom:
- WALDAPFEL József, A Kérők *mintája,* Irodalomtörténeti Közlemények, 1929/1, 48–56.
- SZILÁGYI Márton, *Mesedráma a boldogság birtokolhatatlanságáról. Vörösmarty Mihály:* Csongor és Tünde, Irodalomismeret, 2011/4, 37–41.
- GERE Zsolt, *Szebb idők: Vörösmarty epikus korszakának rétegei,* Bp., Argumentum, 2013 (Irodalomtörténeti füzetek).
- BÍRÓ Ferenc, *Katona József: Monográfia,* Bp., Balassi, 2002, 111–166.

12. Dráma és színjátszás 2.
Kötelező szövegek:
MADÁCH Imre, *Az ember tragédiája*

Ajánlott szövegkiadások:
- MADÁCH Imre, *Az ember tragédiája: Drámai költemény: Szinoptikus kritikai kiadás,* s. a. r. KERÉNYI Ferenc, a mű kéziratának írásszakértői vizsgálatát végezte WOHLRAB József, Bp., Argumentum, 2005.

Ajánlott szakirodalom:
- EISEMANN György, *Létértelmező motívumok* Az ember tragédiájá*ban* = UŐ, *Keresztutak és labirintusok: Elemzések a XIX. és XX. Századi magyar művekről,* Bp., Tankönyvkiadó, 1991, 37–68.
- S. VARGA Pál, *Két világ közt választhatni: Világkép és többszólamúság* Az ember tragédiájá*ban*, Bp., Argumentum, 1997 (Irodalomtörténeti Füzetek, 141).
- KERÉNYI Ferenc, *Madách Imre (1823–1864),* Pozsony, Kalligram, 2006 (Magyarok Emlékezete).

Megjegyzés:
Az óra látogatása melegen ajánlott.
Nem kötelező az ajánlott szövegkiadásokat használni. Általában ezek tartalmazzák a mérvadó szövegállapotot, s magyarázó jegyzeteik segítik a szövegek megértését.
Az ajánlott szakirodalom feldolgozása értelemszerűen nem kötelező. Azoknak a diákoknak ajánlott, akik szeretnének mélyebben megismerkedni a tétel témájával.
További segítségért forduljon bizalommal az oktatójához.